

jaargang 83, nr. 3, maart 1969

maandblad voor de gemeenteadministratie

▷ 'Van de stemmachine'

07.44

Zo luidt de titel van een bij de wet van 25 november 1965, Stb. 547, nieuw aan de Kieswet toegevoegde paragraaf. Het eerste artikel - J 24 - van deze paragraaf bepaalt:

'Bij daartoe door de raad of krachtens diens machtiging door burgemeester en wethouders aangewezen stembureaus kunnen in plaats van stembiljetten stemmachines worden gebezigd. De bepalingen dezer wet, welke betrekking hebben op het gebruik van stembiljetten blijven alsdan buiten toepassing.'

Hieruit blijkt zonder meer dat de geopende mogelijkheid geheel facultatief is. De gemeenten *kunnen* stemmachines gebruiken of stembiljetten, dan wel in sommige stembureaus stemmachines plaatsen, in andere de vertrouwde stembiljetten en stembussen.

Zowel tijdens de behandeling van het desbetreffende wetsontwerp als na de totstandkoming van de kieswetwijziging is gebleken dat mechanisch stemmen sterk tot de verbeelding spreekt. Men ziet er kennelijk een verfrissing van de verkiezingstechniek in, welke aansluit bij het klimaat van onze tijd. In de vakpers, zowel als in de landelijke pers kreeg het onderwerp dan ook ruimschoots aandacht. Daarbij overheerste bepaald het gevoel dat mechanisch stemmen de traditionele wijze van stemmen met gebruikmaking van stembiljetten zal verdringen. Het huidige systeem doet al te omslachtig aan, foutenkansen zijn manifest, de rompslomp om tot een nauwkeurige vaststelling van de verkiezingsuitslag te komen is te groot.

Op zichzelf genomen spreekt mechanisch stemmen, waarbij automatische stemregistratie per kandidaat plaatsvindt, zonder meer aan. Ware het niet dat een kostenbezwaar moet worden overwonnen, dan leidt het nauwelijks twijfel dat de stemmachine, mits eenvoudig te bedienen en betrouwbaar, zeer snel terrein zou winnen.

Inderdaad is het zo dat aan de stemapparatuur

zeer hoge eisen moeten worden gesteld, die de kostprijs sterk beïnvloeden. Een afweging van de kosten van aanschaffing van stemmachines, waarbij de afschrijvingsperiode rustig op 20 jaar kan worden gesteld, en de kosten die gemoeid zijn met de aanschaffing van stembiljetten, leidt niet aanstonds tot de conclusie dat machinaal stemmen 'goedkoper' zou zijn. Het is een veel voorkomende gedachte dat mechanisatie per definitie tot kostenbesparing leidt c.q. alleen dan in aanmerking komt. Vaak is dat natuurlijk ook het geval, maar lang niet altijd. Men ziet dat bijvoorbeeld duidelijk in de sfeer van de huishoudelijke apparaten. Ook de auto mag in dit verband als voorbeeld gelden. De druk van de technische ontwikkeling is een zeer wezenlijke en factoren als gemak, veiligheid, snelheid, nauwkeurigheid, e.d. krijgen in ons cultuurpatroon een daarmee samenhangende eigen betekenis. Hieruit mag worden geconcludeerd dat ook voor wat de stemmachine betreft de prijs van aanschaffing niet een overheersende rol behoeft te spelen, als vaststaat dat het doel - een zo zuiver mogelijke verkiezingsuitslag - door de machine beter wordt bereikt dan met stembiljetten.

Waarom stemmachines?

In de Memorie van Toelichting tot het wetsontwerp wordt deze vraag vrij summier beantwoord. De kern van de toelichting van de toenmalige minister Toxopeus vinden we in de volgende, hieronder aangehaalde, alinea:

'In de praktijk van ruim 70 jaar is aldaar (d.i. de Verenigde Staten van Amerika) gebleken, dat de stemmachine voordelen oplevert boven de conventionele wijze van stemuitbrenging. Er kan niet ongeldig worden gestemd en de aantallen uitgebrachte stemmen worden per kandidaat geregi-

streerd op tellers (kilometertellersysteem). Bij het einde van de stemming kunnen de totdalen van de tellers worden afgelezen en genoteerd, waarmee de vaststelling van de uitslag der verkiezing door het desbetreffende stembureau is voltooid. Stembiljetten, stenhokjes en stembussen zijn overbodig, terwijl het vermoeiende en dikwijls tot onnauwkeurigheden aanleiding gevende onderzoeken en tellen van de stembiljetten na afloop van de stemming komt te vervallen. De machines zijn praktisch onverslijtbaar.

Er is met betrekking tot de vraag: 'Waarom stemmachines?' nog wel het een en ander te zeggen. Wij moeten ons daarbij wat verder verdiepen in de wijze van stemmen en enkele factoren, die daarbij een rol spelen, belichten.

Zekerheidsfactoren

Bij het stemmen zijn in feite twee 'partijen' betrokken, de kiezers en de kandidaten. De kiezers zijn geroepen hun *actieve* kiesrecht tot gelding te brengen, de kandidaten zijn gesteld als gevolg van de werking van het *passieve* kiesrecht. Zowel de kiezer als de kandidaat hebben in dit verband aanspraak op absolute zekerheden. Afgezien van het feit dat de geheimhouding van de uit te brengen stem gewaarborgd moet zijn, dient de kiezer absolute zekerheid te hebben dat de door hem uitgebrachte stem ten gunste komt aan de kandidaat van zijn keuze. Hij mag voorts aanspraak op bescherming doen gelden dat de kans op een ongeldige stem tot een minimum beperkt, zo niet geëlimineerd wordt. Of zo kan men het de Gemeentestem (nr. 5849) nazeggen: men kan stellen dat in een land, waar men de democratie hooghoudt, de burger recht heeft op de wetenschap, dat het vastleggen van zijn stem bij de verkiezingen zo feilloos mogelijk geschiedt. De kandidaten van hun kant mogen zodanige eisen aan het telsysteem stellen dat zij de optimale zekerheid hebben dat *alle* op hen uitgebrachte stemmen inderdaad aan hen zijn toegekend. Het leidt geen twijfel dat ter beveiliging van deze zekerheden de stemmachine duidelijk de voorkeur verdient boven het stemmen met stembiljetten. Er kan dan niet ongeldig gestemd worden; menselijke sorteer- en telfouten komen niet meer voor.

Nauwkeurigheidfactor

Hetgeen wij met betrekking tot de zekerheidsfactoren opmerkten, geldt ook wanneer wij het nauwkeurigheidsgedalte van het stemresultaat onder ogen zien. Maar er is meer. Met name de verantwoording van de uitgebrachte stemmen in het pro-

ces-verbaal leidt al te gemakkelijk tot onnauwkeurigheden. De verslagen van de commissies van onderzoek van geloofsbrieven, uitgebracht na gehouden kamerkiezingen, wijzen daar herhaaldelijk op. Het geldende systeem brengt nu eenmaal met zich mee, dat men op het stembureau nog al wat moet plussen en minnen om tot het juiste resultaat te komen.

Wel zijn er meermalen pogingen gedaan om formulering en inrichting van het proces-verbaal van de zitting van het stembureau te vereenvoudigen, maar de tamelijk ingewikkelde telmanipulaties laten zich nu eenmaal niet in enkele eenvoudige formules vangen.

Bij gebruik van de stemmachine heeft men met de verantwoording van stembiljetten niet meer te doen. Bovendien behoort het groeperen en met de hand tellen van deze biljetten voorgoed tot het verleden. Vermits de leden van het stembureau nauwelijks meer een aandeel in de berekening van de uitslag zullen hebben, wordt hun taak vrij wat eenvoudiger.

Snelheidsfactor

Hiermee doelen wij niet zo zeer op de snelheid, waarmee de stem kan worden uitgebracht – het indrukken van twee knoppen bij de Samsom-stemmachine vraagt slechts enkele seconden – maar op de snelheid waarmee de verkiezingsuitslag bekend kan zijn.

Nadat het stembureau gesloten is kunnen de stemcijfers onmiddellijk van de tellers worden afgelezen, zodat het stembureauresultaat binnen enkele minuten aan de gemeentesecretarie kan worden doorgegeven.

Men kan de betekenis hiervan hoger of lager aanslaan, maar ten gevolge van de centrale betekenis die in een democratisch geregeerd land aan de verkiezing wordt gehecht en de moderne publiciteitsmedia waarover men beschikt, ligt het voor de hand dat tussen het sluitingsuur van de stemlokalen en het voor het publiek beschikbaar komen van de stemcijfers c.q. verkiezingsuitslag een minimum aan tijd behoort te verlopen.

Mentaliteitsfactor

Wij doelden reeds op de stroomleiding en verfrissing van de verkiezingstechniek door inschakeling van moderne hulpmiddelen, zoals bereids op vrijwel elk ander terrein van het maatschappelijk leven. Met name jongere generaties kiezers zal dat aanspreken. Zonder de betekenis daarvan te willen overschatten kan het in een steeds technologischer wereld voor de hand liggen ook de wij-

ze van stemmen daarvan aan te passen. De jongere kiezer voelt daarmee een grotere affiniteit te midden van de wereld waarin hij leeft en opgroeit en het zou helemaal niet zo vreemd zijn wanneer hij dat mede zou laten wegen bij zijn oordeel over het instituut 'verkiezingen'. Waarom zouden de overheden de betekenis van dit voor ons democratisch bestel fundamentele instituut niet onderstrepen door de introductie van stemmachines, zou men kunnen vragen?

Een soortgelijk geluid klinkt door in de regels, waarmee mr. A. F. C. L. Kievits zijn enige jaren geleden verschenen brochure 'Stemmachines' besluit:

'Moderne hulpmiddelen worden op alle terreinen

van het maatschappelijk leven ingeschakeld. Op het gebied van het kiesrecht zullen evenzeer de eisen van de tijd moeten worden verstaan en zal de hulp, welke de techniek ons biedt, moeten worden aangegrepen om de organisatie te verstevigen, welke onze volksvertegenwoordiging steeds weer nieuw leven toevoert. Verkiezingen houden is geen folkloristisch gebeuren, waardoor de romantische herinnering aan het verleden in leven wordt gehouden. Zij raken de kern van onze democratie en behoren daarom volledig bij de tijd te zijn.

Het is dan ook te hopen, dat in Nederland in de komende jaren de stemmachine op grote schaal ingang zal kunnen vinden.'

Samsom stemmachine - een puur Nederlands produkt

Op initiatief van N. Samsom nv is een paar jaar geleden de ontwikkeling van een op de Nederlandse situatie afgestemde stemmachine ter hand genomen. De opdrachtgeefster stelde het centrale technische probleem ter oplossing, waarbij het mogelijk moet zijn op slechts één kandidaat te stemmen uit een veld van enkele honderden kandidaten en wel zodanig dat wanneer eenmaal een keuze is gedaan, de overige keuzemogelijkheden zouden worden geblokkeerd. Vanzelfsprekend zou ook overigens aan de minimumeisen, die artikel I 25 van de Kieswet stelt, moeten worden voldaan. Voorts stelde de opdrachtgeefster de eis dat er bij de ontwikkeling van de apparatuur van moest worden uitgegaan dat de wijze van stemmen met gebruikmaking van een stemmachine een zo groot mogelijke gelijkenis zou moeten vertonen met de bekende stemhandeling bij gebruik van stembiljetten. Dit met het oogmerk eventuele bedieningsmoeilijk-

heden tot de kleinst mogelijke proporties terug te brengen.

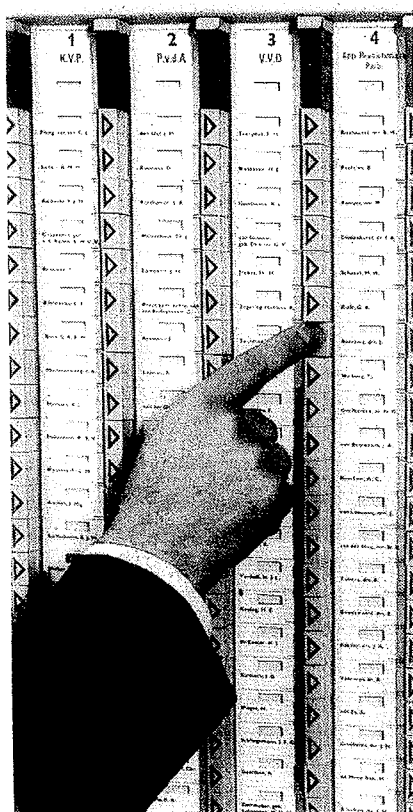
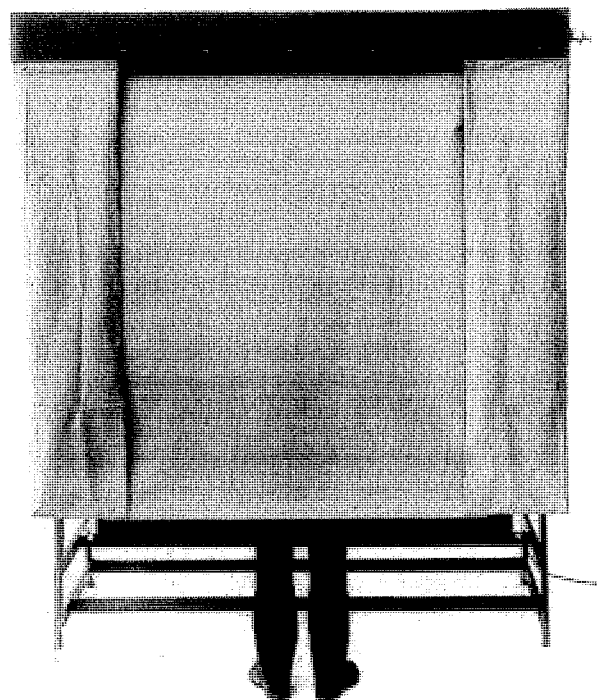
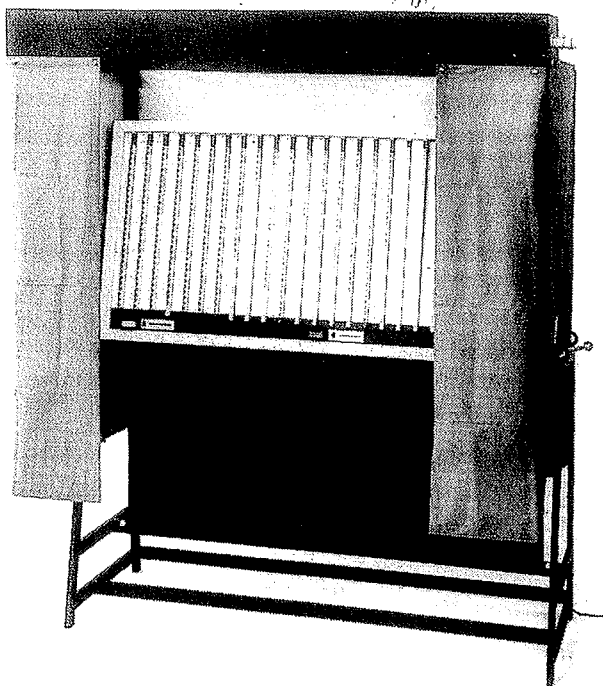
Dit zou ertoe moeten leiden dat het zg. bedieningspaneel grote overeenstemming met het gebruikelijke stembiljet zou moeten vertonen. Voorts werd als belangrijke eis gesteld dat het stemmen *niet meer dan twee handelingen* van de kiezer mocht vragen. De eerste handeling zou het rood maken van een stemvak op een stembiljet moeten vervangen, de tweede handeling zou in de plaats moeten treden van het dichtvouwen van een stembiljet en het deponeren van dit biljet in de stembus.

Met dit hier uiteraard nog maar summier aangeduide programma van eisen is desgevraagd Instrumentum TNO te Delft aan het werk gegaan. Instrumentum TNO, ressorterende onder de Nijverheidsorganisatie TNO, is een instituut dat zich actief bezighoudt op een breed terrein met produktontwikkeling op fijnmechanisch gebied. Instrumentum TNO slaagde in de oplossing

van de voorgelegde problematiek enerzijds op basis van een *uiterst simpel bedieningsprincipe*, t.w. een 'tweeknoppensysteem', anderzijds met toepassing van een ingenieus mechanisch blokkeringsprincipe, dat storingskansen volledig zou kunnen elimineren. Zij leverde daarna een technische topprestatie door binnen één jaar een goed werkend prototype klaar te krijgen.

Voor de verdere industriële ontwikkeling en fabricage van de in Delft ontwikkelde machine werd contact gezocht met de Nederlandse industrie. De keuze is daarbij gevallen op de n.v. Nederlandsche Apparatenfabriek NEDAP te Groenlo, een gespecialiseerde toeleveringsindustrie voor elektrotechnische en fijnmechanische apparaten. Door toepassing van moderne materialen en fabricage technieken heeft dit bedrijf kans gezien een produkt te vervaardigen, waarbij eisen van bediening, transport, opslag en vormgeving zorgvuldig tegen elkaar zijn afgewogen.

De werking van de Samsom-stemmachine

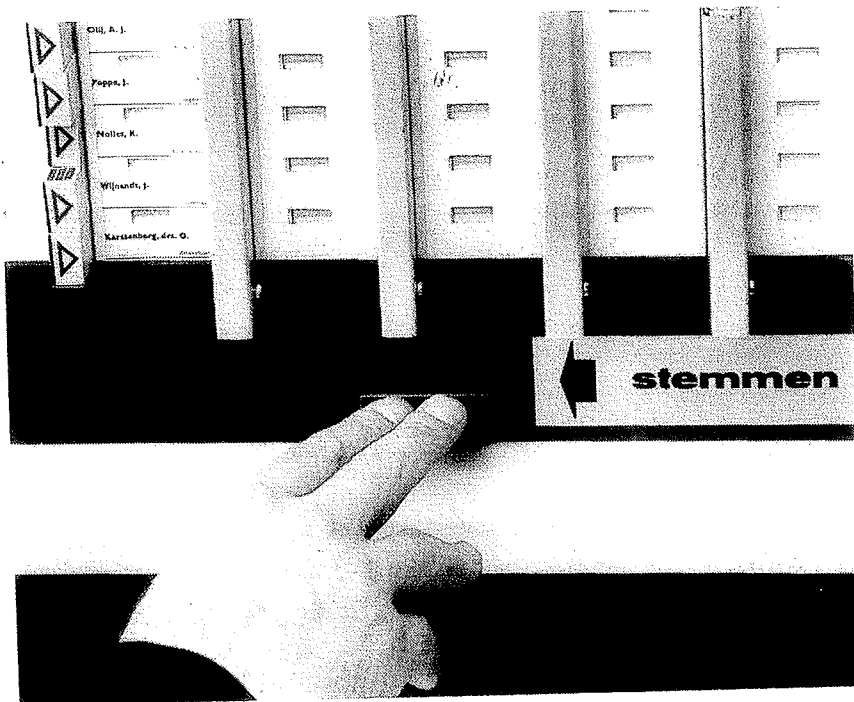

De stemmachine bevat een bedieningspaneel, waarop de lijsten met de namen van de kandidaten zijn aangebracht. Vóór de naam van elke kandidaat bevindt zich een indrukbare keuzeknop. De machine kan worden uitgerust met maximaal 25 partijkolommen, met elk 30 posities. De posities waarachter geen naam is vermeld zijn tevoren geblokkeerd. Op het bedieningspaneel bevindt zich voorts een stemknop en een herstelknop. Aan de zijkant van het bedieningspaneel is een bedieningsknop aangebracht voor het bedienend lid van het stembureau. Met deze knop wordt de machine telkens voor een nieuwe kiezer vrijgegeven. Gaan we thans na deze summier beschrijving de werking van de Samsom-stemmachine na.

1 De kiezer drukt de *keuzeknop* vóór de naam van de door hem gewenste kandidaat in. Het indrukken van de gekozen keuzeknop heeft drie gevolgen:
a de desbetreffende keuzeknop blijft ingedrukt;

b het blokkeringssysteem is in werking getreden, zodat noch in de gekozen partijkolom noch in een andere partijkolom een andere keuzeknop kan worden ingedrukt;
c de desbetreffende partijkolom is in aanraking gekomen met een registreerlineaal onder in de machine.

2 Wanneer de kiezer vervolgens zijn tweede en laatste handeling verricht, te weten het indrukken van de *stemknop*, komt de registreerlineaal in beweging. Het indrukken van de stemknop, met zich brengende het in beweging komen van de registreerlineaal, heeft acht gevolgen:
a de onzichtbare groepsteller in de kop van de desbetreffende partijkolom wordt één cijfer verzet;
b de onzichtbare naamteller achter de gekozen positie wordt één cijfer verzet;
c de ingedrukte keuzeknop keert in zijn uitgangsstand terug ten teken dat de keuze is vastgelegd;
d er klinkt een waarschuwingsbel ten teken dat de kiezer klaar is;
e de voor het bedienend lid van

het stembureau zichtbare totaal teller wordt één cijfer verzet;
f de registreerlineaal wordt vergrendeld, zodat niet opnieuw kan worden gestemd;
g ten behoeve van het bedienend lid van het stembureau verschijnt een rood signaal ten teken dat deze vergrendeling heeft plaatsgevonden;
h het afsluitgordijn gaat vanzelf omhoog.
Een hele reeks gevolgen dus, die met zich brengen dat de uitgebrachte stem op alle gewenste wijzen is geregistreerd en voorkomen dat de kie-

zer niet nog een tweede stem kan uitbrengen.

3 Wanneer de kiezer wel reeds een keuzeknop, maar nog niet de stemknop heeft ingedrukt, kan de kiezer de oorspronkelijke uitgangssituatie bereiken door de herstelknop in te drukken. De ingedrukte keuzeknop keert dan weer in zijn uitgangsstand terug en de blokkering wordt weer ongedaan gemaakt. De kiezer kan vervolgens een andere keuzeknop indrukken.

4 Wanneer de kiezer niet eerst een keuzeknop indrukt, maar direct de stemknop bedient, treden slechts de gevolgen, genoemd onder 2 *d t/m h* op. Het resultaat komt dan neer op het uitbrengen van een blanco stem, die alleen maar op de totaal teller geregistreerd is.

5 De stemmachine kan alleen maar worden gebruikt, zodra het bedienend lid van het stembureau de machine heeft vrijgegeven met de bedieningsknop. Wanneer hij daarop drukt heeft dit drie gevolgen:
a de registreerlineaal keert terug in zijn oorspronkelijke stand;
b de blokkering wordt ongedaan gemaakt;
c het afsluitgordijn gaat vanzelf naar beneden.
Daardoor is de machine volledig gereed voor de volgende keuze en de registratie daarvan op de verschillende tellers.

6 De naam- en groepstellers zijn gedurende de stemdag afgeschermd, wat uit een oogpunt van geheimhouding natuurlijk ook nodig is. Wanneer aan het einde van de stemdag met gebruikmaking van een sleutel de afscherming ongedaan wordt gemaakt, kunnen de tellers aan de voorzijde van het paneel direct worden afgelezen.
In een en dezelfde partijkolom zal dan het resultaat van de groepsteller gelijk zijn aan het totaal van de naamtellers in die kolom.
Het verschil tussen de algemeen totaal teller en het totaal van de groepstellers geeft het aantal blanco stemmen.

Het nut van de Samsom-stemmachine

1 Verschaft optimale zekerheid voor kiezers en kandidaten (zekerheidsfactor).
Er kan niet meer ongeldig worden gestemd; arbitraire uitspraken over de al dan niet geldigheid van een stembiljet worden nu vermeden.
2 Vaststelling stemuitslag niet meer afhankelijk van tellingen en berekeningen van leden van het

stembureau (nauwkeurigheidsfactor).
3 Stemuitslag nu met veel minder moeite veel sneller bekend (snelheidsfactor).
4 Kan leiden tot vermindering van het aantal stembureaus; komt tegemoet aan problemen met betrekking tot bezetting van stembureaus met bekwame en geschikte personen (personeelsfactor).

5 Stembussen, stembiljetten en stembokjes worden nu overbodig (materieefactor).
6 Stroomlijning en 'verfrissing' verkiezingstechniek door inschakeling van moderne hulpmiddelen, zoals op vrijwel elk ander terrein van het maatschappelijk leven (mentaliteitsfactor).

Verkiezing Jeugdgemeenteraad Spijkenisse

Met als primeur: de Samsom-stemmachine

Nadat op 6 april 1965 in de gemeente Spijkenisse een voorlichtingsavond was gehouden voor personen die voor de eerste maal hun kiesrecht moesten uitoefenen, werd daar ook een eerste openbare vergadering gehouden van een jeugdgemeenteraad, die eerder was ingesteld. Hoewel er een mogelijkheid aanwezig bleek dat deze jeugdraad een permanent karakter zou krijgen, is de 'proef' toch niet in elk opzicht geslaagd.

De gedachte is echter levendig gebleven en op 31 januari 1968 deden Burgemeester en Wethouders een voorstel aan de gemeenteraad om tot de samenstelling van een nieuwe jeugdraad te komen.

Teneinde zo concreet mogelijke voorstellen te kunnen doen, hadden Burgemeester en Wethouders een enquête gehouden onder 36 gemeenten, die reeds een jeugdgemeenteraad hadden. Mede naar aanleiding van die enquête werden een aantal denkbeelden over deze zaak aan de raad voorgelegd. Het voorstel werd op 10 april 1968 aangenomen.

Voorgesteld werd dat het aantal le-

den van de jeugdraad gelijk zou zijn aan dat van de gemeenteraad (19). Hoewel in de meeste gemeenten de jeugdgemeenteraad was samengesteld aan de hand van opgaven uit de raadsfracties, terwijl ook enkele gemeenten de leden hadden laten aanwijzen door jongerenorganisaties, waren Burgemeester en Wethouders van Spijkenisse van mening dat de samenstelling zou moeten geschieden op een wijze, die een werkelijke raadsverkiezing zoveel mogelijk benadert. De procedure, zoals die in de Kieswet is aangegeven, diende uitgangspunt te zijn. Alzo is geschied en Spijkenisse is de eerste gemeente die op deze manier een jeugdraad heeft gekozen.

Deze jeugdgemeenteraad is geen afschaduw van de gemeenteraad, maar bij de organisatie is wel nauw samengewerkt met de sectie Jeugd van de Stichting Gemeenschap Spijkenisse. Deze heeft zich met name toegelegd op de vorming van politieke jeugdgroeperingen.

Zowel om te mogen kiezen als om gekozen te worden moest men in de leeftijdsgroep van 16 tot en met 21

jaar vallen. Deze leeftijd moest op 12 februari 1969 bereikt zijn en men moest op die datum ook in de gemeente wonen.

Het aantal stemgerechtigden was 1578.

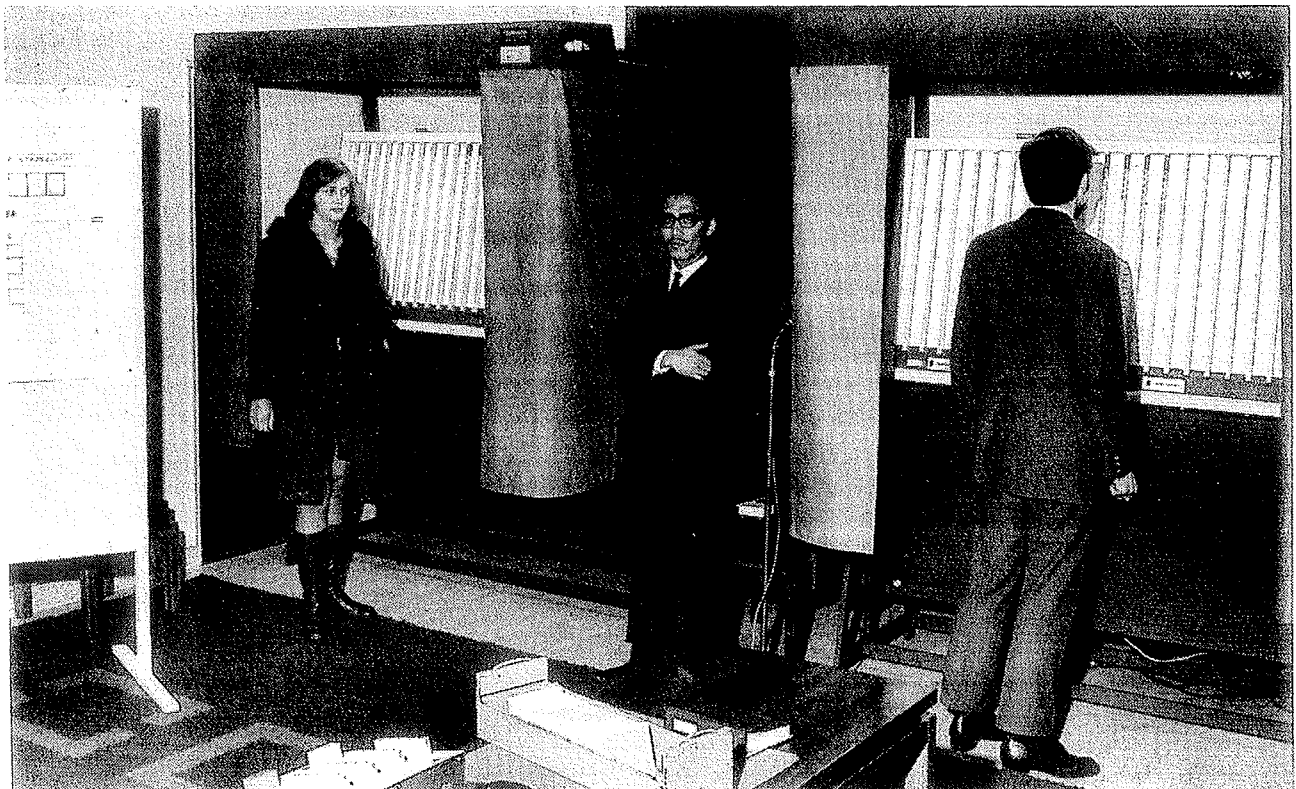
De voorzitter en de secretaris van de jeugdraad worden uit deze raad gekozen, benevens twee wethouders. De in de jeugdgemeenteraad te behandelen onderwerpen zullen een algemeen (gemeentelijk) karakter dragen. Gedacht wordt aan sociale problemen, sportaangelegenheden en zaken die de ruimtelijke ordening betreffen.

Er zullen, dachten wij, genoeg onderwerpen zijn in een gemeente als deze, die een enorme ontwikkeling doormaakt en waarvan het inwonertal in een betrekkelijk kort tijdsbestek groeide van 2600 tot ruim 23000.

De vergaderingen zijn openbaar en de pers zal steeds een exemplaar van de te behandelen stukken ontvangen.

Voorlopig wordt ervan uitgegaan dat enkele malen per jaar vergaderd wordt. De bijeenkomsten zullen in de raadzaal van het gemeentehuis kunnen worden gehouden.

Zo kon, met inachtneming van bo-

venstaande regels, in de eerste maanden van 1969 de kandidaatstelling voorbereid worden. Daarvoor bestond grote belangstelling. Op 26 februari jl. is in het radioprogramma 'Spelen met beton' (een programma voor middelbare scholieren en hun leeftijdgenoten) een samenvatting uitgezonden van een interview met de lijstaanvoerders. De jongeren reden met geluidswagens, hielden een feestavond enz., kortom waren druk met de zaak doende. Teneinde hen in de gelegenheid te stellen de nodige propaganda te maken zijn van gemeentewege twee aanplakborden voor affiches e.d. beschikbaar gesteld. Vier 'partijen' hebben aan de verkiezing deelgenomen t.w.:

lijst 1: P.C.G. (prot. chr. groepe-

ring) met 26 kandidaten;
lijst 2: V.V.D. (Volkspartij v. Vrijheid en Democratie) met 5 kandidaten;
lijst 3: G.B.S. (Gemeente Belangen Spijkenisse) met 9 kandidaten;
lijst 4: F.J.G. (Federatie Jongeren Groepen) met 12 kandidaten.

In de periode van 12-18 maart jl. hebben alle stengerechtigden een oproep ontvangen, vergezeld van een kandidatenlijst en een instructie voor het gebruik van de stemmachine.

Want aan het toch al unieke gebeuren in Spijkenisse was nog als bijzonderheid verbonden, dat men daar de primeur had van het gebruik van de Samsom-stemmachine. Op de verkiezingsdag - 29 maart -

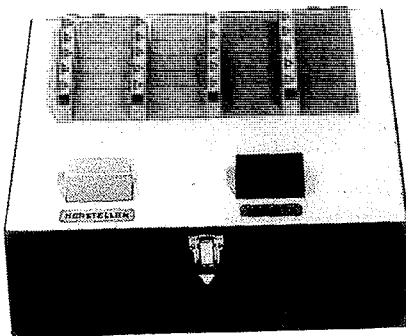
stonden op het stembureau in het gemeentehuis, twee van deze machines opgesteld.

De stengerechtigde jongelui vullden, nadat ze even hadden gehoord hoe ze het moesten doen, snel en zonder aarzelen hun stemplicht. Met dezelfde vlotheid 'rolden', na de sluiting van het bureau om vijf uur, de uitslagen uit de machines: om vijf over vijf waren de lijsten geteld, om kwart over vijf kon de zetelverdeling bekend worden gemaakt. Een half uur later stroomde het stembureau leeg en stonden de machines ingepakt klaar voor het vervoer.

Om met burgemeester P. J. Blik van Spijkenisse te spreken: 'De proefneming met stemmachines was voor de volle honderd procent geslaagd'.

Verkiezing 1970: met de Samsom-stemmachine!

De in artikel 2 van de Beschikking goedkeuring stemmachines (beschikking van de Minister van Binnenlandse Zaken d.d. 26 juli 1967, nr. B 67/U 1728, afd. B.B., *Stert.* 1967, 153) geëiste verklaring van het Instituut T.N.O. voor Werktuigkundige Constructies, dat het prototype van de stemmachine voldoet aan de in de Kieswet gestelde eisen en dat ook overigens niet van technische bezwaren gebleken is, is bereids afgegeven.

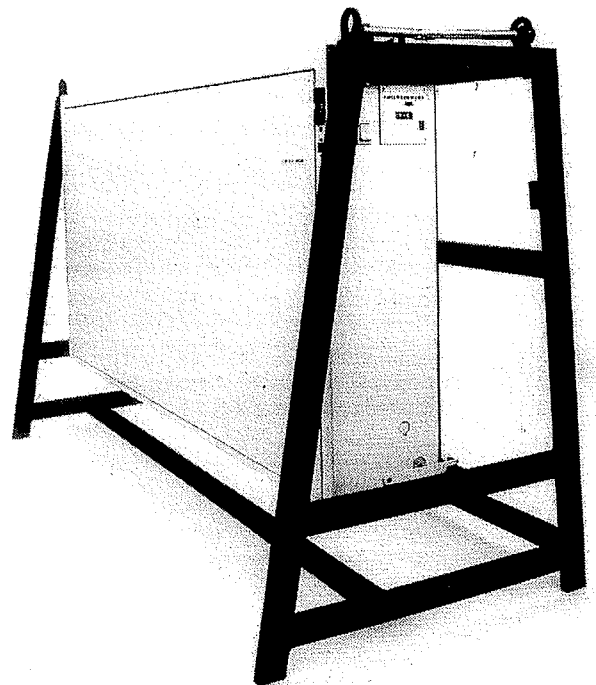

De officiële aanvraag voor rijksgoedkeuring is inmiddels, onder overlegging van deze verklaring, door tussenkomst van de Kiesraad, bij de Minister van Binnenlandse Zaken ingediend. De fabriek kan dit jaar een ruim aantal Samsom-

stemmachines vervaardigen. De verwachting is dus gewettigd dat de in 1970 te houden verkiezingen van de Provinciale Staten en de gemeenteraad in verscheidene gemeenten met gebruikmaking van deze apparatuur zal kunnen plaatsvinden.

Wel zal het nodig zijn met het nemen van de nodige beslissingen niet te lang te wachten.

Wilt u met de apparatuur kennis maken: belt u dan 01720-6633, toestel 315, voor het maken van een afspraak.

waarin de verlening van bijdragen in de kosten van uitvoering van reconstructie- en saneringsplannen geregeld is, tot stand gekomen.

Het 'Besluit bijdragen reconstructie- en saneringsplannen' is op 6 maart 1969 in werking getreden. Met ingang van dezelfde datum is de 'Beschikking bijdragen saneringsplannen' van 1963 ingetrokken. Op grond van de bepalingen van vorenvermeld besluit kunnen uitkeringen uit 's Rijks kas worden verstrekt voor de uitvoering van reconstructie- en saneringsplannen of gedeelten daarvan.

Het Besluit op de ruimtelijke ordening eist, dat bij de voorbereiding van een ontwerp voor een bestemmingsplan een onderzoek wordt verricht.

Nu derhalve een reconstructieplan in overeenstemming moet zijn met een rechtsgeldig bestemmingsplan, zou het onderzoek als reeds verricht kunnen worden beschouwd. Wanneer echter door middel van reconstructie- en saneringsobjecten oudere bestemmingsplannen tot uitvoering worden gebracht, zal in elk geval nader moeten worden bezien of het onderzoek dient te worden aangevuld.

De uit het onderzoek voortvloeiende verantwoording zal de zin en de urgentie van een project bepalen. Daarom zal bij een aanvraag om verkrijging van een bijdrage moeten worden opgegeven, welke onderzoekingen hebben plaatsgehad en welke circulaire daaruit voor het plan zijn getrokken.

Bij de aanvraag voor verstrekking van een bijdrage zal een zorgvuldige raming van alle kosten en opbrengsten van ieder afzonderlijk reconstructie- en saneringsplan en de daaruit voor de gemeente volgende financiële lasten moeten worden overgelegd. Dit is van belang om de consequenties van de aanvraag en de prioriteit ten opzichte van andere aanvragen te kunnen beoordelen. Projecten, waarvan de opbrengsten de kosten nagenoeg dekken, komen in het algemeen niet voor een bijdrage in aanmerking.

Met betrekking tot het uitvoeringsschema zij opgemerkt dat bij enigszins omvangrijke plannen het noodzakelijk is een inzicht te verkrijgen in het uitvoeringstempo, opdat de

financiële gevolgen voor de opeenvolgende begrotingsjaren kunnen worden overzien. Dit kan geschieden door het overleggen van een globaal faseringsschema, waaruit het te verwachten tempo van uitvoering is af te lezen.

Volgens de Beschikking geldelijke steun krotopruijing kan aan de gemeenten een uitkering worden gegeven voor iedere krotwoning, welke ontruimd wordt. Met deze gelden wordt een fonds gevormd, waarin de gemeente ook uit eigen middelen kan storten. Uit dit fonds kunnen aan de bewoners van ontruimde krotten bijdragen worden verleend ter tegemoetkoming in de kosten van verhuizing en/of het inrich-

ten van vervangende woonruimte. In het slot van de circulaire - waarbij is gevoegd de tekst van de algemene maatregel van bestuur, het 'Besluit bijdragen reconstructie- en saneringsplannen' met de Nota van Toelichting - worden de stukken opgesomd, welke bij de aanvraag om verstrekking van een bijdrage dienen te worden gevoegd, bij voorkeur in drievoud.

Met klem dringt de minister aan op een vroegtijdig vooroverleg met zijn departement over de mogelijkheden van het verkrijgen van bijdragen in uit te voeren reconstructie- en saneringsplannen alsmede over de opzet van de projecten en de inrichting van de aanvragen.

Stemmen op de Samsom stemmachine betekent snel en efficiënt stemmen (met uitschakeling van vergissingen) en onmiddellijke beschikbaarheid van de uitslag

Uiterst simpele bediening door tweeknoppenstelsel:

- 1 keuzeknop voor de naam van de gewenste kandidaat indrukken;
- 2 stemknop indrukken.

Meer niet: de stem is nu geregistreerd in naamteller, lijstteller en totaal-teller.

Om de kiezer in staat te stellen desgewenst een aanvankelijke keuze te veranderen is er een herstelknop.

Overigens zorgt een ingenieus blokkeringssysteem ervoor, dat de kiezer slechts op één kandidaat zijn stem kan uitbrengen. De uitslag van de stemming kan na afloop daarvan onmiddellijk op het paneel worden afgelezen.

De machine is uitgerust met verlichtingsarmatuur en automatisch werkend rolgordijn.

Met het oog op transport en opslag is het paneel naar voren kantelbaar.

Met een zg. resetinrichting kunnen alle tellers gelijktijdig binnen enkele ogenblikken op 0 gesteld worden.
